

Posudek oponenta diplomové práce

Barbora Macháčková: Sídliště z pozdní doby bronzové v Hulíně-„U Isidorka“. Ústav pro archeologii FF UK, Praha 2018. 77 stran textu (z toho 5 stran seznamu literatury), 4 obr., 7 grafů, 9 tabulek kódů, nečíslované tabulky v textu, 87 tab., 11 stran výtisku databázového katalogu, 6 barevných fotografií movitých nálezů.

„Závěr práce zaměřené na interpretační potenciál sídlišť doby bronzové jakožto reprezentativní vzorek současného archeologického „produktu“ je jednoznačný. Odborný přínos záchranných výzkumů běžných pravěkých sídelních komponent prováděných mechanicky bez znalostí konkrétně řešených témat je malý a s odkryvem každé další podobné lokality klesá. Hromaděním sobě podobných dat a artefaktů v jakýchkoliv kvantech nelze dosáhnout kvalitativního pokroku v klíčových tématech, které by měly být předmětem archeologického zkoumání.“ (Parma a kol. 2017, 426)

Z úvodní skeptické stati citované z monografie D. Parmy a kol. (2017) by se mohlo od počátku zdát, že výběr tématu diplomové práce Sídliště z pozdní doby bronzové v Hulíně-„U Isidorka“, tedy klasického produktu plošného záchranného výzkumu, v tomto případě realizovaného v letech 2004-2005 Archeologickým centrem v Olomouci, p.o., pod vedením T. Berkovce, bylo diplomantce osudovým „sejitím z cesty“ ke kýženému cíli v podobě magisterského titulu. Je tomu však právě naopak. Výstupem je po stránce odborné, ale i „řemeslné“ kvalitní rukopis představující výsledky zpracování výzkumu části osady slezského úseku KLPP v geografické oblasti východní Hané na střední Moravě. Předkládá podrobné vyhodnocení 145 archeologických objektů a movitých nálezů z nich, kdy jen v databázi obsažená keramika čítá úctyhodných 18.354 položek. Po formální, ale ani po obsahové stránce nelze Bc. Barboře Macháčkové téměř nic vytknout. Práce je přehledně strukturována a kapitoly jsou řazeny v logické návaznosti způsobem obvyklým pro obdobnou archeologickou produkci. Po úvodních pasážích následuje obsáhlejší seznámení s přírodním prostředím, které je cenným způsobem obohaceno díky odborným geologickým posudkům obsaženým v původní nálezové zprávě. Čtivými a informačně vyváženými jsou i kapitoly věnované historii výzkumů na katastru Hulína a podrobnější přehled pravěkého a středověkého osídlení vlastní lokality. Seznámení s průběhem terénního výzkumu zakončuje „kritika pramenů“, která upozorňuje na četné (a oprávněně limitující) nedostatky v archivované nálezové zprávě. Následuje analýza nemovitých nálezů (vlastních sídlištních objektů) a především movitých nálezů, a to v drtivé převaze keramiky. Keramika je zpracována pomocí deskripčního systému, který vychází z deskripce K. Šabatové (cf. Šabatová – Vitula 2002) vytvořeného pro sídliště a pohřebiště závěru střední a průběhu mladší doby bronzové v Práslavicích na Olomoucku. Jeho rozpracování do následující pozdní doby bronzové je původním autorčiným počinem. Zejména díky vhodně zvoleným chronologicky citlivým prvkům, ať už ve výzdobě nebo vlastní morfologii keramických nádob, B. Macháčková těžiště osídlení správe řadí do období Ha B2-3 (tj. do mladší části pozdní doby bronzové) a poukazuje i na možný přesah do doby halštatské (to však objektivně, bez výskytu datačně signifikantních kovových artefaktů počátku stupně Ha C1, nelze prokázat). Artefaktuálně-analogické srovnání provádí na vybraných publikovaných souborech a často se též opírá o podrobné typologicko-chronologické členění slezské keramiky podané J. Nekvasilem již v roce 1970. Počtem kusů marginální nekeramické artefakty (výrobky z kamene, struska, jantar) přílišným datačním potenciálem sice nedisponují (vyjma bronzových jehlic a závěsku v podobě přesýpacích hodin), dokreslují však běžnou škálu předmětů hmotné kultury pozdní doby bronzové. Zajímavé informace poskytují zařazené výsledky archeobotanických a osteologických odborných analýz. Vlastní závěr sice nepřekvapí žádnými průlomovými zjištěními, což je ale

zcela v souladu s autorčným po právu kritickým přístupem ke kvalitě a výpovědní hodnotě vstupních dat, která by postupem času nepochybně dále „degradovala“. Přílohy tvoří tabelární přehledy dat z autorkou vytvořené databáze a 87 celostránkových tabulek s kresbami objektů a zejména archeologického materiálu, které svoji kvalitou odpovídají potřebám pro případný publikační výstup, který by si předložená práce ve vhodné formě nepochybně zasloužila.

Po stránce jazykové a stylistické je předložený text na odpovídající úrovni. Je napsán čtivou formou a neobsahuje žádné gramatické prohřešky. Několik drobných chyb, vzniklých při jinak velmi precizní finalizaci rukopisu, lze přehlédnout (str. 58, 64, 69, aj.).

Výběr použitých pramenů a literatury je v souladu se zadáním a potřebami práce. Veškeré zdroje jsou ve vlastním textu odpovídajícím způsobem citovány, a to zcela v souladu s běžnými pravidly. V bibliografii ovšem najdeme i práci D. Vícha (2004) věnovanou pohřebišti ve Ptení, ale nikde v textu na ní není odkazováno - tento prohřešek je však ojedinělý.

Výtku si dovoluji k obsahu kapitoly 5., nazvané „Poznámky k periodizaci a chronologickým systémům“. Lze sice uvítat příklon k „moravské“ periodizaci KLPP (oproti východočeskému „severskému“ systému V. Vokolka, hovořícímu o kultuře slezsko-platěnické a nepříliš šťastně použitému např. R. Sedláčkem při hodnocení středomoravského pohřebiště v Domamyslicích (cf. Sedláček 2005), nelze však souhlasit s konstatováním, že v práci představená základní periodizace éry popelnicových polí je výtvorem A. Štrofa. Vychází z tradiční koncepce publikované kupříkladu i V. Podborským v roce 1970 (cf. Podborský 1970, 16, Abb. 1), která se uplatňuje také v citovaných Pravěkých dějinách Moravy, kde příslušnou kapitolu o KLPP sepsal právě A. Štof (Štof 1993). Ve statistickém hodnocení pak překvapuje nebývale vysoké zastoupení „pokliček“ (kategorie TI v kódu na str. 45, str. 46 a 57), které tvoří 12% z determinovaných keramických tvarů. V této kategorii však převažují ploché keramické diskovité předměty označované někdy též jako keramické podložky a jejich reálný účel tak může být dosti diskutabilní (i když v některých hrobech jiné nádoby nesporně překrývají).

Diplomová práce odpovídá předepsanému zadání a z pohledu oponenta výrazně rozšiřuje pramennou základnu pro studium pozdní doby bronzové (nejen) na střední Moravě, neb je vůbec prvním uceleněji představeným větším sídlištním souborem zpracovaným v tomto geografickém regionu. Předložená práce podle mého názoru **splňuje** nároky kladené na diplomovou práci a **doporučuji** ji k obhajobě. Práci navrhuji hodnotit známkou **výborně (1)**.

V Prostějově dne 27. 8. 2018

PhDr. Pavel Fojtík

Parma, D. a kol. 2017: Archeologie střední a mladší doby bronzové na Vyškovsku. Interpretační potenciál plošných záchranných výzkumů. Brno.

Podborský, V. 1970: Mähren in der Spätbronzezeit und an der Schwelle der Eisenzeit. Brno.

Sedláček, R. 2005: Domamyslice. Pohřebiště lidu popelnicových polí. Pravěk - Supplementum 13. Brno.

Šabatová, K. - Vitula, P. 2002: Práslavice. Díly pod dědinou, Kousky a Kukličky. Pohřebiště a sídliště doby bronzové. Olomouc.

Štof, A. 1993: Kultura lužických popelnicových polí. In: Podborský, V. a kol., Pravěké dějiny Moravy. Brno, 301–328.